

PROGRAM PRAC KONSERWATORSKICH DOTYCZĄCY PRAC RENOWACYJNYCH
PRZY KAPLICZCE W NISKOWEJ, GMINA CHEŁMIEC, WOJ. MAŁOPOLSKIE.

Józef Stanisław Stec, 2021

PROGRAM PRAC KONSERWATORSKICH DOTYCZĄCY PRAC RENOWACYJNYCH PRZY KAPLICZCE W NISKOWEJ, GMINA CHEŁMIEC.

Fot.3,4 Kapliczka w Niskowej-widok ogólny. Stan –luty2021

Miejscowość - Niskowa

Czas powstania - XIX.

Materiał ,technika - murowana, z kamienia na glinie. Pierwotnie wyprawiona cienką zaprawą i pobiałami. Obecnie wytynkowana cementowymi tynkami i klejami oraz pomalowana farbami emulsyjnymi . Dach pokryty blachą.

Wymiary ogólne zewnętrzne - szer./ściana frontowa/240cm. Dł. ścian bocznych 230cm,wys.ścian bocznych ;250cm. Dł. ścian tylnej 250cm,wys.ściany tylnej ;160cm.

Wysokość ściany frontowej ze szczytem;400cm.

PROGRAM PRAC KONSERWATORSKICH DOTYCZĄCY PRAC RENOWACYJNYCH PRZY KAPLICZCE W NISKOWEJ, GMINA CHEŁMIEC
STAN ZACHOWANIA

Kapliczka zbudowana jest z miejscowego kamienia, otynkowana, pierwotnie zapewne była kryta gontem, obecnie na dachu jest blacha. Kapliczka w przeszłości była wielokrotnie remontowana; tynkowana i malowana; w ostatnim czasie pokryta została zaprawą cementową oraz narzutem akrylowym. W złym stanie technicznym jest pokrycie dachu. Blacha w wielu miejscach uległa korozji. Również drewniane elementy więźby dachowej są zagrzybione, miejscami zbutwiałe, wymagają częściowej wymiany.

Na elewacji frontowej, zwłaszcza w jej górnej części widoczny jest brak krzyża, który kiedyś wieńczył kapliczkę. Zachował się jedynie fragment kamiennej podstawy. Brakujący krzyż zaleca się zrekonstruować na podstawie analogii. Poniżej po obu stronach krzyża stały kiedyś kamienne figury. Zachowały się jedynie podstawy. Obecnie z braku źródłowych informacji trudno stwierdzić jakie to były figury; czy Matka Boska ze św. Janem oraz fundatorowie kapliczki. Być może w trakcie konserwatorskiego remontu elewacji kapliczki ta sprawa zostanie rozwiązana. Istnieje też możliwość opracowania nowych figur i zatwierdzenia na komisji konserwatorskiej.

Fot.5Kapliczka w Niskowej-fragment ściany wschodniej. Stan –luty2021

PROGRAM PRAC KONSERWATORSKICH DOTYCZĄCY PRAC RENOWACYJNYCH PRZY KAPLICZCE W NISKOWEJ, GMINA CHEŁMIEC

Fot.6 Kapliczka w Niskowej-ściany wschodnia i północna. Stan –luty 2021

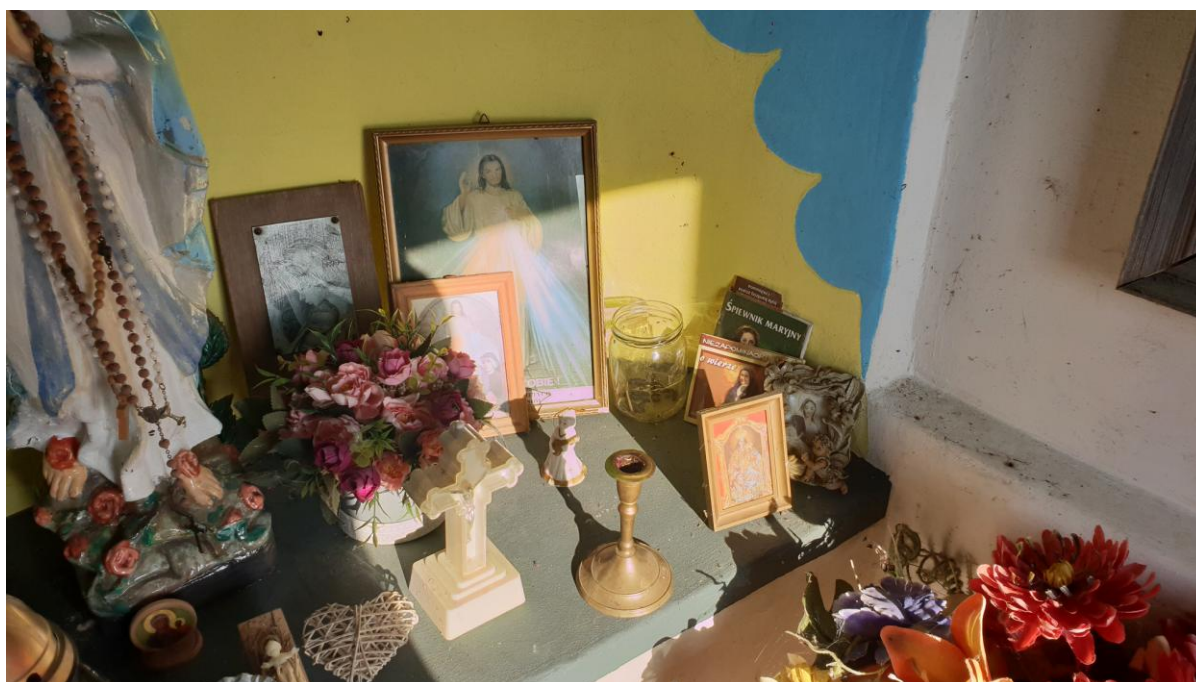

Fot.7. Kapliczka w Niskowej-fragment dachu . Stan –luty 2021.

PROGRAM PRAC KONSERWATORSKICH DOTYCZĄCY PRAC RENOWACYJNYCH PRZY KAPLICZCE W NISKOWEJ, GMINA CHELMIEC

Fot.8 Kapliczka w Niskowej- wewnątrz ,fragment ściany południowej. Stan –luty2021.

Fot.9. Kapliczka w Niskowej- wewnątrz -fragment. Stan –luty2021

Zasadniczym celem prac konserwatorskich przy kapliczce będzie podjęcie czynności zmierzających do skutecznego powstrzymania procesów niszczących zabytkową substancję oraz przywrócenie jej historycznego wyglądu.

PROGRAM PRAC KONSERWATORSKICH DOTYCZĄCY PRAC RENOWACYJNYCH PRZY KAPLICZCE W NISKOWEJ, GMINA CHEŁMIEC

W wyniku przeprowadzonej konserwacji technicznej i estetycznej kapliczka powinna odzyskać swoją oryginalną „urodę”.

Prace przy kapliczce należy rozpocząć od odkopania „ścian fundamentowych” i wykonania izolacji pionowej. Prace należy prowadzić odcinkowo i ostrożnie. Po odkopaniu, wyczyszczeniu kamienia zaleca się wyrównać lico zaprawą, a następnie założyć masę bitumiczną i grubą folię. Po wykonaniu zasypać i tłucznem i przystąpić do kolejnego odcinka.

Po wykonaniu izolacji należy przystąpić do restauracji dachu. Po rozbiórce blaszanego pokrycia ujawni się stan zachowania więźby. Jednak można przypuszczać, że będzie on w znacznej części zniszczony. Elementy zniszczone zaleca się usunąć. Wszystkie łąty i krokwie po demontażu pokrycia zaimpregnować środkiem FOBOS-M4 zgodnie z instrukcją stosowania (UWAGA! Wymagana jest ilość wbudowania suchego preparatu). Montaż nowego blaszanego pokrycia; zaleca się położyć blachę tytaniczną w kolorze szarym matowym na rąbek stojący

W kolejnym etapie należy przystąpić do usuwania wtórnych zapraw oraz farb i pobiał ze ścian kapliczki. Prace należy wykonywać bardzo starannie i pod nadzorem konserwatora. Zaleca się czyszczenie ręczne, stopniowe usuwanie nawarstwień za pomocą skalpela, noży, dłut, skrobaków. Po usunięciu wtórnych nawarstwień konieczne jest uzupełnienie ubytków muru oraz „wylepienie” ścian kapliczki zgodnie z techniką oryginału. Po wyschnięciu ściany kapliczki należy wybielić kilkakrotnie wapnem gaszonym dołowanym /najlepiej kilkunastoletnim/. Ostatnie warstwy należy mieszać z niewielką ilością ultramaryny. Zaleca się zrobić próby i zatwierdzić na komisji konserwatorskiej.

POSTĘPOWANIE KONSERWATORSKIE W PUNKTACH:

A. ŚCIANY KAPLICZKI ZEWNĘTRZNE

1. Wykonanie izolacji przeciwwilgociowej pionowej; oczyszczone odcinkowo ściany fundamentu zaleca się zatynkować tynkiem wyrównawczym. Po związaniu i wyschnięciu tynku zagruntować podłoże dyspersyjną hydroizolacyjną masą asfaltowo -kautuczową DYSERBIT, a następnie założyć warstwę izolacyjną z grubej folii budowlanej.
2. Usunięcie odspojonych, zwiędniętych i spękanych wypraw tynkarskich. Usunięcie wszystkich wtórnych warstw malarskich, metodą mechaniczną. W trakcie usuwania nawarstwień należy zwrócić szczególną uwagę na ewentualny detal architektoniczny.
3. Wykonanie przeglądu odsłoniętych fragmentów wątku muru, z uzupełnieniem ubytków zgodnie ze sztuką budowlaną i technologią oryginału.

PROGRAM PRAC KONSERWATORSKICH DOTYCZĄCY PRAC RENOWACYJNYCH PRZY KAPLICZCE W NISKOWEJ, GMINA CHEŁMIEC

4. Położenie na ścianach kapliczki cienkiego tynku ,a właściwie zacierki zrobionej ręcznie z gaszonego wapna(najlepiej kilkunastoletniego) z niewielką ilością drobnego piasku I śladową ilością białego cementu.
5. Po dokładnym „wyprawieniu” ścian kapliczki i związaniu wypraw i zaleca się malowanie; wybielenie kilkakrotnie wapnem gaszonym dołowanym kapliczki – ostatnie warstwy w kolorze najstarszej warstwy malarskiej; najprawdopodobnie z dodatkiem ultramaryny . Odcień zostanie uzgodniony na komisji konserwatorskiej z udziałem przedstawicieli WUOZ.
6. Nasączenie dolnych partii ścian kapliczki środkiem przeciwko porastaniu mchami, glonami i porostami (np. Funcosil SNL - Geruuchsarm).
7. Ukształtowano teren wokół kapliczki ze spadkiem min 5%, zapewniającym swobodne odprowadzenie wód opadowych i roztopowych z otoczenia poza obręb cokołu.

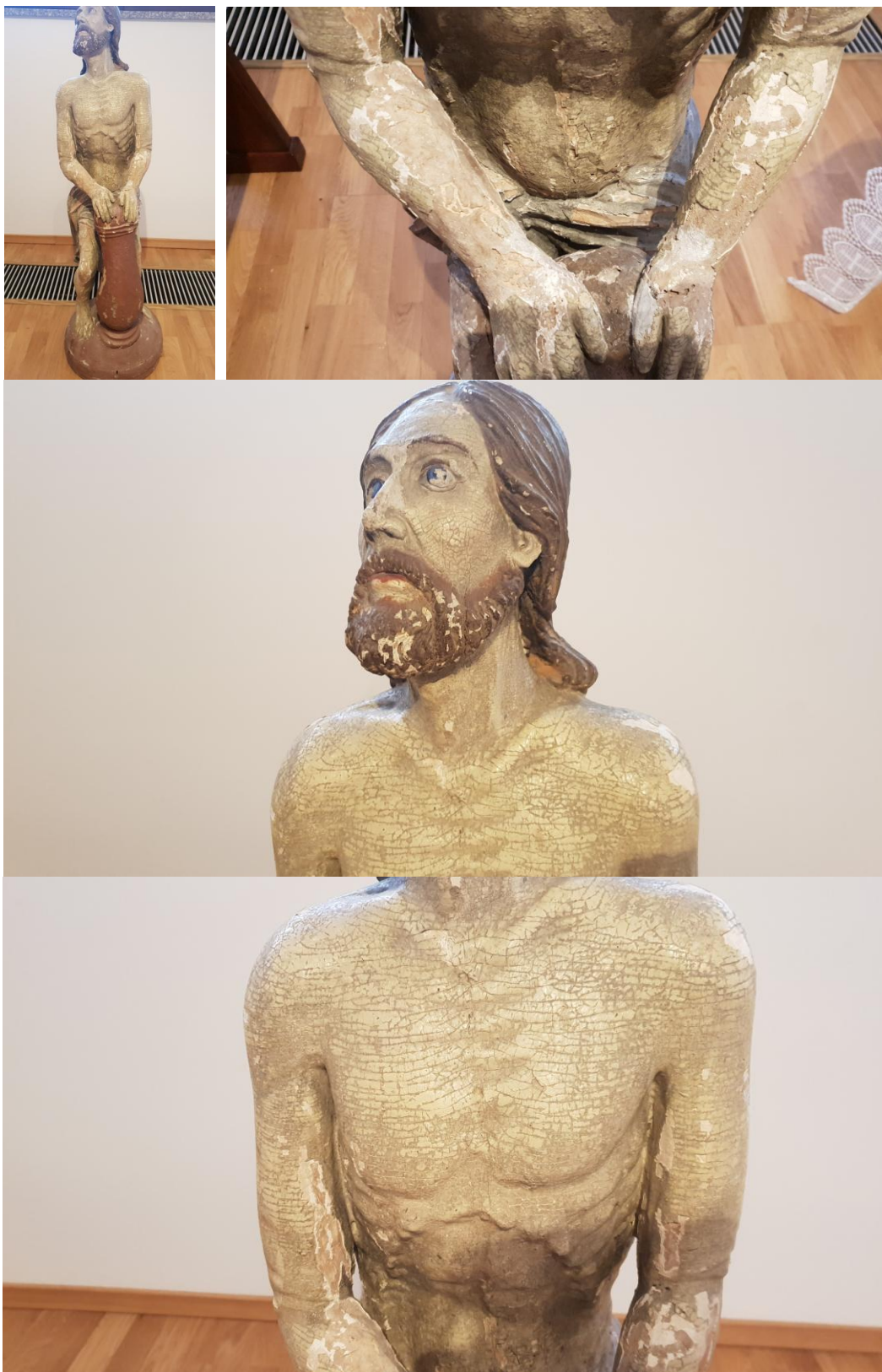
B.DACH KAPLICZKI

1. Rozbiórka istniejącego pokrycia z blachy , usunięcie niewłaściwych ofasowań.
- 2.Po usunięciu zdestruowanych i zniszczonych elementów ,wszystkie pozostawione elementy konstrukcji dachu; łąty i krokwie należy koniecznie zaimpregnować środkiem FOBOS-M4 zgodnie z instrukcją stosowania.
3. Położenie nowego deskowania pod blachę; również te elementy należy koniecznie zaimpregnować środkiem FOBOS-M4 zgodnie z instrukcją stosowania.
4. Wykonanie nowego blaszanego pokrycia ; blacha tytanocynk kładziona na rąbek stojący

C. ŚCIANY WEWNĘTRZNE KAPLICZKI

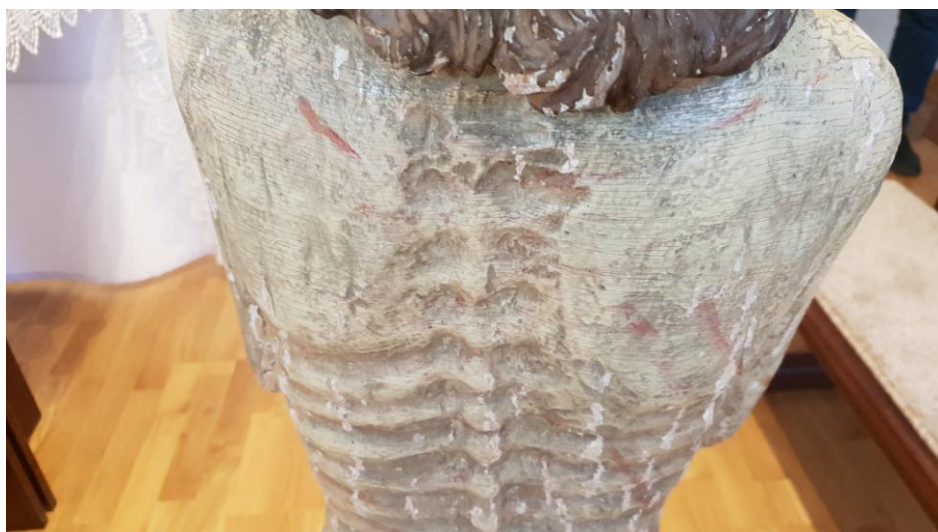
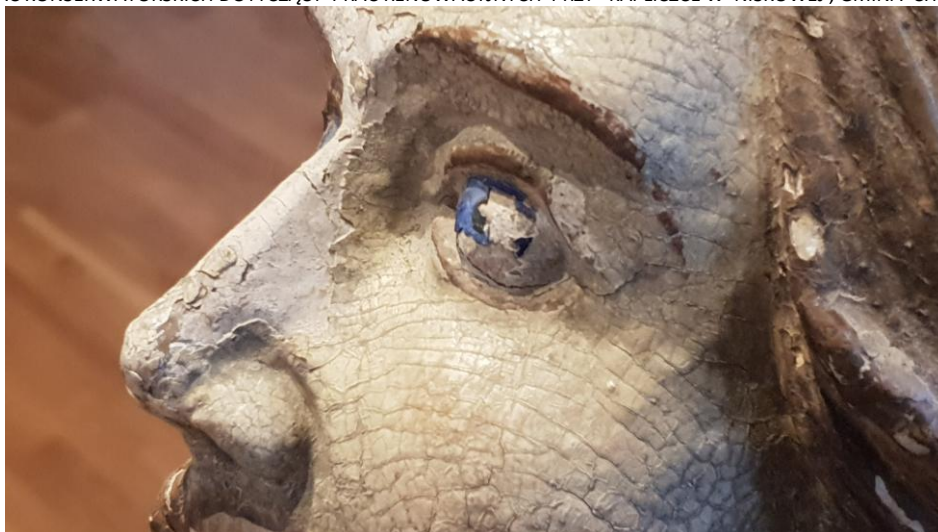
1. Skucie, zasolonych, odspojonych, zwietrzałych i spękanych wypraw tynkarskich. Usunięcie wszystkich wtórnych warstw malarskich ,niskiej jakości zapraw i łąt cementowych (w tym również ujęte jest usuwanie zapraw spęczonych i odspojonych) metodą mechaniczną.W trakcie usuwania nawarstwień należy zwrócić szczególną uwagę na detal architektoniczny.Na tym etapie zaleca się usunięcie wtórnej betonowej posadzki .
2. Odkurzenie muru, wykucie spoin na gł. ok. 2-3 cm w miejscach zasolonego muru, pogłębienie i poszerzenie większych szczelin.
3. Wykonanie przeglądu odstłoniętych fragmentów wątku muru, z uzupełnieniem ubytków zgodnie ze sztuką budowlaną. W razie konieczności odsolenie odstłoniętych partii wątku preparatem Aida Salzsperre firmy Remmers - przeprowadzającym sole w związki nierozpuszczalne w wodzie.
5. Uzupełnienie brakujących tynków ; tradycyjna zaprawa wapienno-piaskowa nakładana warstwowo.
6. Po dokładnym związaniu wypraw i wyschnięciu zaleca się malowanie kapliczki - dwukrotnie farbą wapienną w kolorze starej bieli.

PROGRAM PRAC KONSERWATORSKICH DOTYCZĄCY PRAC RENOWACYJNYCH PRZY KAPLICZCE W NISKOWEJ, GMINA CHEŁMIEC
FIGURA „CHRYSTUS U SŁUPA” – rzeźba drewniana polichromowana

Fot.10,11,12Kapliczka w Niskowej- figura „Chrystus u słupa” . Stan zachowania –luty2021

PROGRAM PRAC KONSERWATORSKICH DOTYCZĄCY PRAC RENOWACYJNYCH PRZY KAPLICZCE W NISKOWEJ, GMINA CHEŁMIEC

Fot.13,14,15Kapliczka w Niskowej- figura „Chrystus u słupa” . Stan zachowania –Luty 2021.

D. RZEŻBA Z PRZEDSTAWIENIEM CHRYSYTA U SŁUPA

POSTĘPOWANIE KONSERWATORSKIE W PUNKTACH

1. Przewiezienie do pracowni konserwatorskiej i wykonanie szczegółowej dokumentacji fotograficznej.
2. Usunięcie wtórnych przemalowań - mechanicznie i chemicznie: - przy zastosowaniu past i środków firmowych.
3. Doczyszczanie mechaniczne - ręcznie przy użyciu skalpela, noży i dłut.
4. Impregnacja powierzchni drewna poprzez nasączenie 5 -10% roztworem Parloidu B-72 w ksylenie.
5. Dezynfekcja i dezynsekcja środkiem owadobójczym o działaniu profilaktycznym: ANTOX Z, KSIREIN.
6. Uzupelnienie ubytków drewna /pęknięcia/ przy użyciu gotowych firmowych kitów odpornych na warunki atmosferyczne.
7. Uzupelnienie ubytków formy rzeźbiarskiej. Brakujące elementy wykonać z drewna tego samego gatunku co figura.
8. Położenie zaprawy emulsyjnej wraz z opracowaniem powierzchni.
9. Uzupelnienie ubytków polichromii. Scalenie kolorystyczne ubytków warstw malarskiej naśladowczo, kolorem lokalnym w zbliżonej do oryginału lub technice olejno - żywicznej.
10. Założenie werniksu końcowego.

E. OBRAZ MATKI BOŻEJ BOLESNEJ „PIETA” W ARCHITEKTONICZNEJ RAMIE

POSTĘPOWANIE KONSERWATORSKIE W PUNKTACH

1. Przewiezienie do pracowni konserwatorskiej i wykonanie szczegółowej dokumentacji fotograficznej.
2. Wykonanie odkrywek sondażowych.
3. Pobranie próbek warstwy malarskiej do badań laboratoryjnych.
4. Usunięcie przemalowań - chemicznie:- wykonanie prób przy zastosowaniu past i środków firmowych
5. Doczyszczanie mechaniczne - ręcznie przy użyciu skalpela.

PROGRAM PRAC KONSERWATORSKICH DOTYCZĄCY PRAC RENOWACYJNYCH PRZY KAPLICZCE W NISKOWEJ, GMINA CHEŁMIEC

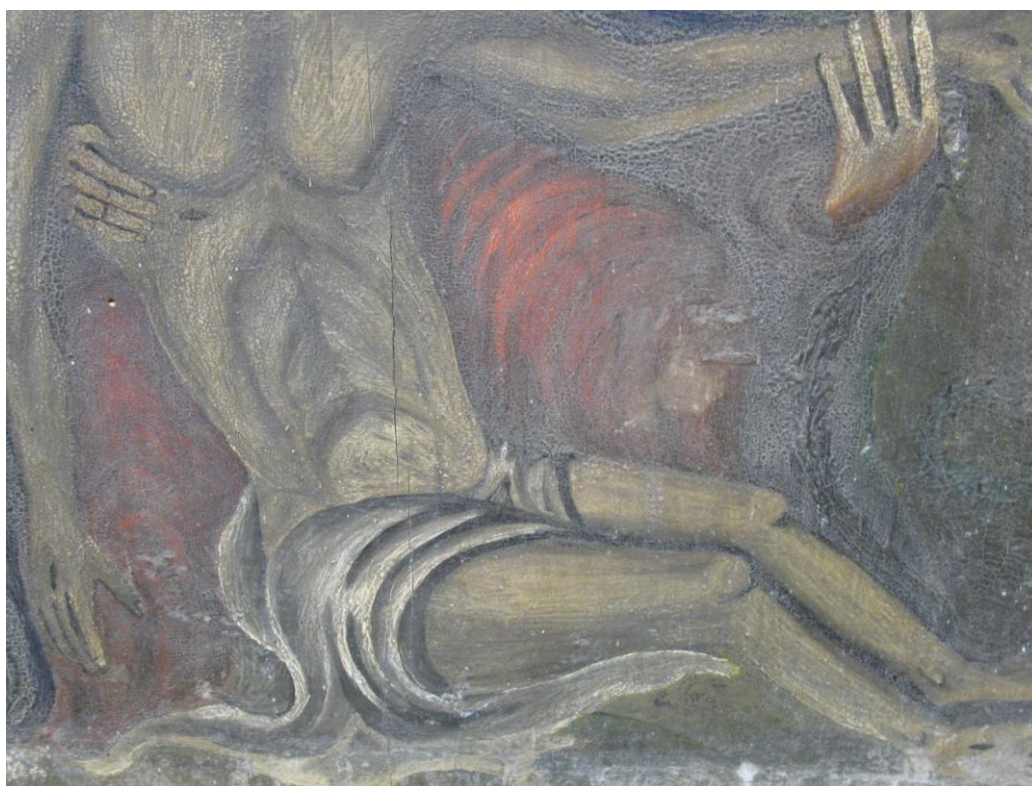
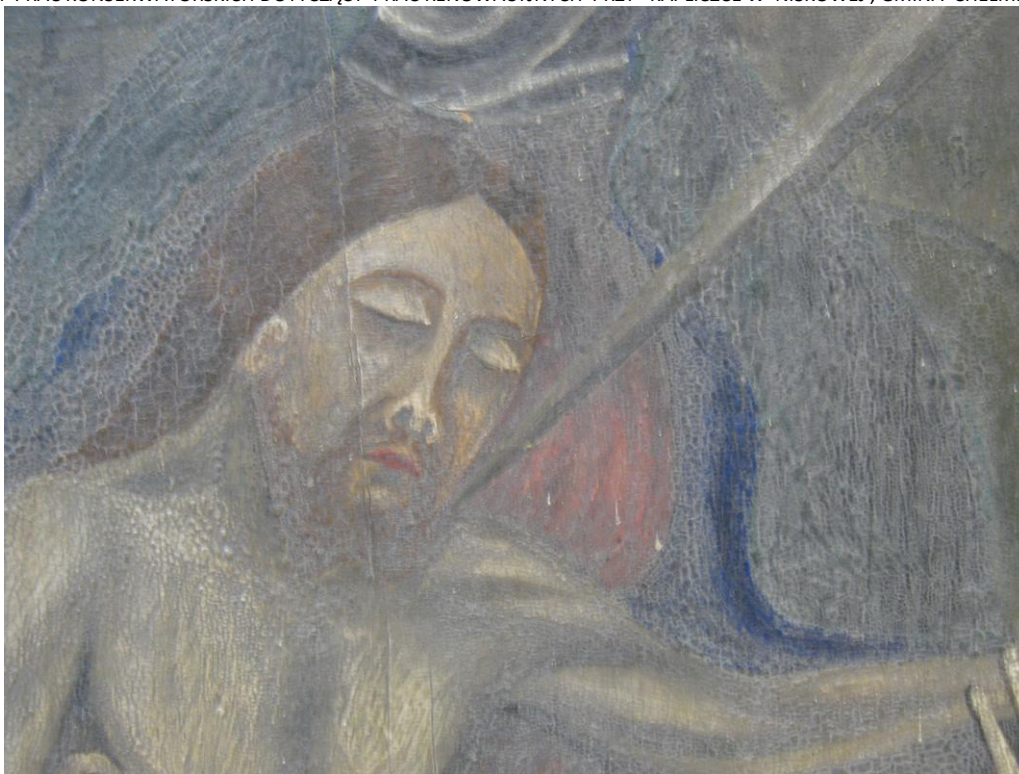
Fot.16,17,18Kapliczka w Niskowej-Obraz Matki Bożej Bolesnej w architektonicznej ramie. Stan zachowania – przed konserwacją

PROGRAM PRAC KONSERWATORSKICH DOTYCZĄCY PRAC RENOWACYJNYCH PRZY KAPLICZCE W NISKOWEJ, GMINA CHEŁMIEC

Fot.19,20Kapliczka w Niskowej- Obraz Matki Bozej Bolesnej . Stan zachowania lica i odwrocia – przed konserwacją

PROGRAM PRAC KONSERWATORSKICH DOTYCZĄCY PRAC RENOWACYJNYCH PRZY KAPLICZCE W NISKOWEJ, GMINA CHEŁMIEC

Fot.21,22Kapliczka w Niskowej- Obraz Matki Bozej Bolesnej- fragmenty. Stan zachowania – przed konserwacją.

PROGRAM PRAC KONSERWATORSKICH DOTYCZĄCY PRAC RENOWACYJNYCH PRZY KAPLICZCE W NISKOWEJ, GMINA CHEŁMIEC.

6. Dezynfekcja i dezynsekcja metodą iniekcji; środkiem owadobójczym o działaniu profilaktycznym: ANTOX Z, KSIREIN.
7. Impregnacja powierzchni poprzez nasączenie 5% roztworem Parloidu B-72 w ksylenie. Preparat zostanie naniesiony pędzlem.
8. Sklejenie pęknięć oraz poprawienie rozluźnionych i osłabionych połączeń stolarskich.
9. Uzupelnienie ubytków drewna oraz rekonstrukcja detalu architektonicznego.
10. Uzupelnienie ubytków zaprawy kredowo-klejowej wraz z opracowaniem powierzchni.
11. Uzupelnienie ubytków polichromii. Scalenie kolorystyczne ubytków warstw malarskiej naśladowczo, kolorem lokalnym w technice olejno - żywicznej.
12. Rekonstrukcja złocień i srebrzeń w technice oryginału.
13. Założenie werniksu końcowego damarowego.
14. Wykonanie dokumentacji opisowej i fotograficznej.

F. OLEODRUKI

1. Znajdujące się w kapliczce oleodruki należy delikatnie oczyścić i poddać dezynfekcji i dezynsekcji.

Uzupelnienia ubytków wykonać w zakresie niezbędnym.

G. POSADZKA.

Nawą posadzkę z płyt piaskowcowych zaleca się ułożyć na zwirowo-piaskowym podłożu, bez spoinowania fug.

H. DRZWI WEJSCIOWE I OKNA

1. Oczyszczenie z wtórnych nawarstwień - mechanicznie, stale kontrolując przebieg,
2. drewno poddać dezynfekcji i dezynsekcji środkiem owadobójczym; HYLOTOKS i nasączyć środkiem ognioodpornym FOBOS.
3. Pomalować farbą podkładową a następnie olejną na kolor zbliżony do zachowanych warstw oryginalnych.

UWAGI KOŃCOWE.

Stosowane w trakcie prac materiały i technologie muszą spełniać wymagania techniczne, normowe, estetyczne i użytkowe, posiadać stosowne atesty, aprobaty, certyfikaty zgodnie z obowiązującymi przepisami. Wszystkie prace konserwatorskie powinny być wykonywane pod kierunkiem dyplomowanego konserwatora zabytków.

ARTYSTA PLASTYK
KONSERWATOR DZIEŁ SZTUKI
mgr Józef Stanisław Stec
ul. Dugosza 71/8 - tel. (018) 42 99 42
33-300 NOWY SĄCZ

Sporządził :